

تورک بوردی

Ye : 1 Saye : 7 9 Subat 1327

اون بش کونده بر چیقار تورکلرک قاندهنه چالشیر

مؤلفی موسیو (باله اولوغ)، بومعتبر کتایبده دییورکه: «مونقوللر چین ایله دیگر ممالک متمدنهک تجارت و صنایع جیتندن تزیدد مناسبات ایتمه لریسه چوق چالیشدیله. اوزمانک بوتون ممالک متمدنهسک مبادلله طریقلری آجان، اووقته قدر بربرندن خبرسز یاشایان ملتلی، یکدیگریله طانیشدیران چنکیز خانک اردولری اولدی ...» تحقق ایتمش شووقایع تاریخیه میدانده طوروب طوریرکن، جدی برمورخک «چنکیز محضا افقا و تخریب ایچون بوقدر مظالم وحشیانه یی ارتکاب ایتمدی» دیمه سی درکه اصل شایان تعجبدر ..

افندیله، چنکیز اردوسنده تأسس ایتمش انتظام ادارهیه وزمان حربک پک مساعد اولدینی اصولسز یاغما و چاپولک اوکنی آلمق ایچون اتخاذا ایدیش تدابیره مثال اوله رقدده، چنکیزک اک دکرلی فقط اک بی امان دشمنی جلال الدین خوارزمشاهک محب و مداحی مورخ نساویدن بر فقره نقل ایدیم: «چنکیز اردوسنک پیشدار قوماندانی جبهه، علاء الدین تکه شک والده سی تورخان خاتونک خزینه سی آله کچیردیکی زمان، خزینه دولی سندقلری، چنکیزه کوندرمه دن اول، پیشدار فرقه سی خزینه دارینی کتیرتوب شهود حضورنده مهرلیدی و صوکره خاقانه ارسال ایله دی ...»

— صوکی کلجک صاییده —

ضمیمه صی اخبار لریمزده

قزان دن:

بوتون وسطی روسیه تورکلری حیاتنک بارومتره سی مقامنده اولان قزان، عثمانلی - ایتالیان محاربه سندن پک متأثر و متهیج اولدی. ظواغرینه نظراً روسلاشمش ظن اولنه حق کینچلریمزدن طوتکزدده، تا کوندلک معیشتندن باشقه هیچ برشی ده شوئمز کی کورون عادی اصنافه، آراباجیلره قدرهرکس، متصل محاربه دن بحث ایتمکده، اونک اوزرینه مناظره لره حتی منازعه لره

کیریشمکنده در؛ قرانلیلرک جمله سنک قلمبده حق چیکنه ین ایتالیانلره قارشى درین برحس نفرت وار.

سنه لردنبری روسیه تورکلکنی اک چوق دوشوندرین برمساله، ملی مکتب و مدرسه لر مساله سی، حکومتک صوک زمانلر اتخاذا ایتدیکی سیاستله، بزم ایچون فوق العاده نزاکت و اهمیت کسب ایتدیکی حالده، طرابلس غرب محاربه سی، اومسانینی بیله برمدت اونوتدیردی: مکتب و مدرسه قیادیلرلی، امام و معلم توقیف اولمه لرلی محاربه نك باشنده خاطریمزدن چیقدی، دیلمیزه کله دی.

بر آرز یوقاریده عثمانلی - ایتالیان محاربه سی بحارلی، بعضاً منازعه یی بیله انتاج ایدبور، دیمشدم. ده بر قاچ کون اول قزانده شوپله بروقه اولوب کچدی: کویلی تورکل بری قرانه کلیر؛ چایخانه لردن بریسندن یته کویلی بر روسله محاربه اوزرینه قونوشمه یه باشلازلر. روسک بعض لافلری بزم کویلی به عثمانلی تورکلرینی تحقیر کبی کورو نور؛ کویلی هیچ طورمه دن همان روسک اوزرینه صاندیرر. برکت ویرسین که بولیس چابوق یتشیرده، وقعه بویومه دن اوکی آینه بیلیر. بو حادثه ده دقت نظریه کوریلوب دوشنیله جک بر نقطه وار: قزان کویلیسی کندی ویا همشهریسی حقنده بو قدر چابوق کوچمز و قیزماز...

شرقی روسیه یی استیلا ایدن دهشتلی آچلق، بوییل قزان تورکلرینک تجارتلرینه خیلی کساد ویردی؛ و بوندن بوتون حیاتمز متأثر اولدی. معافیه آچلق، ایروولمکنده اولان حرکت مدنیه مزى طور دیردی، دییه مه یز. حرکتمز، آغیر فقط امین آدمیلرله دوام ایدبور. از جمله، فی نفسه کوچوک کبی کوریلسه بیله اساسی اعتباریه حائر اهمیت اولان ایکی وقعه ذکره شایاندر: بوندن بش ییل اول قزان تورکلرینک تأسیس ایتکلری «شرق قلوبی» بوسنه یکی اساسلره استاد ایتک اوزره اصلاح اولوندی. شمیدین صوکره قلوبمزدکندینه مخصوص برتیا روسی و هیئت اوله جقدر. بو کونه دکین، قلوبده یالکیز علمی قونفره رانسار ویرایبور و موسیقی کیجه لرلی ترتیب اولنیوردی؛ آرتق کندی صنعتکارلری

طرفدن تیاتروده اوینانه جقدر. ایکنجی ودها اهیملی اولان وقعه «شرق قلوبی» نظامنامه سنک اعضایه عائد ماده سنک تعدیلدر: اسکی نظامنامه ده آنحق ارککلر قلوبه اعضا یازیله بیلورلردی؛ یکی نظامنامه موجبجه قادینلردخی «شرق قلوبی» اعضایی اوله بیله جکلردر.

صوک کونلرده شمال تورکلری مطبوعات عالنه قزان تورکجه سنک صرف ونحوینه دائر ایکی اثر چیقدی. بزم بیلدیکمزه کوره، شمیدی به قدر ترتیب وتالیف اولومش تورکجه صرف ونحو کتابلری یاعربلری، یافرنکلری تقلیددن عبارتدی. بونلر، دیلیمز تدقیق اولونوب، دیلزدن چیقاریلش قاعده لری احتوا ایتلار؛ بونلرک تقسیمائی دیلیمزک طبیعتیه نظراً یاپلامشدر؛ حاصلی تورکجه نك موجود قواعد کتابلری، تورک دیلینک روحندن اوزاقده قالیرلر. حتی تورکلرک الک مترقیسی اولان عثمانیلرک رسمی مکتبلرینده اوقودولمقده بولونان صرف ونحولر بیله تقلید یوللو وجوده کتیرلشدر. بوايسه تورک لسانینک استقبالی ایچون بویوک بر ضرردر. انتشارینی آز اول عرض ایتدیکم ایکی اثر، بونعمومی قصوردن عاریدر؛ لسانمزک اساسلی تفتیش وتدقیق نتیجه سی اوله رق قلمه آلمشدر.

ایکی اوج هفته مقدم، اویا «مدرسه عالی روحانیه» سی مدرسلریندن ضیاءالکمالی افندی، قرآن کریمی شمال تورکجه سنه ترجمه ایتیه باشلادیق قزان واورنبورغ مسلمان جریده لریله اعلام ایتدی. بواعلام برقسم روحانیلریمز آره سنده عظیم هیجانی موجب اولدی. هیجانه کلش روحانیلر، اورنبورغ محکمه شرعیه سی مفتیسی محمدیار میرزا سلطانونه مراجعت ایدهرک کلام قدیم ترجمه سنک انتشارینه مخالف ومانعتی رجا وطلب ایتشلردر. بن، قرآن اماملریندن بعضیلرینی کوروب، بوابده کی فکرلرینی صوردم. ترقیپرور اماملر، اساساً قرآن کریمک ترجمه سنده برمانع شرعی کورمیورلر سده، لسانمزک حال حاضرینی بوبویوک ووباللی تشبث ایچون مساعد بولمورلر؛ بوکا بناء دیلیمزک ایشله نوب، مکمل لشمه سنه قدر تأخرینی لازم عد ایدیورلر.

قزاقانک منورکنجیلری آره‌سنده ییکی بر فکر میدان آلمق اوزره‌در: چوجقلره مخصوص بایراملر یامق... رعایت و حرمت ایتدیکمز بایراملرده، یاشلی باشلیلریمز، حیات و معیشتلرینی تنوع ایتدیره‌رک، بر آاز استراحت، بر آاز تسلی بر آاز شطارت بولابیلیورلر سده، چوجقلریمز یاشلرینه و روحلرینه مناسب برغدا، براکلنجه طانامیورلر. بوجهته بزم یاورولریمز، چوجقلق دوره‌لرینی، صوئوق و قوری کچیریورلر؛ اما بزم قومشو و قاریشیق یاشادیغمز ملت، روسلر، آلمانلر چوجقلری ایچون مناسب بایراملر یامیه بک بونوک اهمیت ویریورلر: مثلاً عیسی بیغم‌برک طوغدینی کون، بونلر آره‌سنده شم‌دی آرتیق چوجقلر بایرامنه تحول ایتیش کییدر. قومشولریمزله مناسبته بولونانلریمز، روس و آلمان چوجقلرینک ولادت عیسا یورطیسنی نه قدر درد و اشتیاق ایله بکله‌دکارینی، کچوب کیتدکدن صوکره، ناصل آیلرجه خاطر لادقلرینی کوروب ییلیورلر؛ و کندی کندیلرینه صور یورلر: عجبا بزم چوجقلریمزده روحاً بویله بایراملره محتاج دگیدرلر؟ بونوع بایراملرک تربیه‌جه تأثیرلرینی بزنه ایله تقابل ایتدیره‌بیلورز؟

ایشته بواجتماعی و تربیه‌وی مسأله‌لر اوکندمه‌قالان «شرق قلوبی»، کله‌جک مولدالن‌بی بایرامنده بر چوجقلر کیجه‌سی یامیه قرار ویردی. اگر موفقیتی کچرسه، هر سنه تکرار ایده‌رک، تعمیننه چالیشه‌جقدر.

قزاقان، ۳ کانون نانی ۱۹۱۲

ف. بک ضانه

ازمیردن:

ازمیر و تورکلر

آناطولینک متمدن بر شهرینی تخیل ایده‌نلر، شبهه یوق که ازمیری برنجی درجه‌ده کورورلر.. ییکی قلعه‌دن کچنجه کورقزک شرق نهایتده بر کتاب بیغینی منظره‌سنی کوسترن ازمیر، سرویلر، قبه‌لر و مناره‌لرله قاریشمشدر. تپه اوزرنده